

Miljöberättelse 2017

Bräcke
diakoni

Tillsammans gör vi skillnad

Vård och omsorg men inte bara

Bräcke diakoni arbetar med vård och omsorg utan vinstsyfte. Vi har en vision – ”Ett medmänskligare samhälle”. Det är precis så ambitiöst som det låter. Vi både vill och kan göra skillnad, det vet vi – för vi har gjort det sedan 1923.

Som en av Sveriges största idéburna aktörer drivs vi av något helt annat än att tjäna pengar. Det gör att vi kan tänka med både hjärta och hjärna.

Idag driver vi ett 50-tal olika verksamheter inom äldreomsorg, hospice, funktionshinder, rehabilitering och hälsovård, på flera platser i landet. Men också två hotell. Vi möter varje dag människor med många olika behov, förutsättningar och drömmar. Med rätt utmaningar och stöd kan alla växa och utvecklas, oavsett ålder. Det vet vi.

Vår miljö

Utifrån vår vision att skapa ett medmänskligare samhälle är det en självklarhet för oss att ta ansvar för vår miljö. Som ett stöd för detta har Bräcke diakoni ett utvecklat systematiskt miljöarbete där denna berättelse sammanfattar våra insatser under 2017.

Bräcke diakoni bedriver ingen miljöfarlig verksamhet och är således inte tillståndspliktiga enl. miljöbalken. Delar av vår verksamhet är registrerad i enlighet med livsmedelslagstiftningen eftersom det bedrivs kök och caféverksamhet.

Laglista finns som visar vilka miljölagar och övriga regler och lagkrav som berör vår verksamhet. En förändring i lagkrav har krävt uppdatering i våra rutiner, SOSFS 2005:26 (M) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hantering av smittförande avfall från hälso- och sjukvården HSLF-FS 2017:24. Ny rutin hantering av skärande stickande smittförande avfall finns.

Adress huvudkontor: Bräcke Västergårdsväg 5, 418 77 Göteborg

Postadress: Box 210 62
418 04 Göteborg

Miljösamordnare: Kari Elfvingren, kari.elfvingren@brackediakoni.se
Diplomering enligt: Svensk Miljöbas kriterier
Medelantalet årsanställda: 1061

Vår största miljöpåverkan

Våra verksamheter har samma inriktning som tidigare år och miljöutredningen har därför inte haft några nya perspektiv att ta ställning till. Miljöutredningen visar på att Bräcke diakonis främsta miljöpåverkan är inom områdena avfall, energi och transporter. För att minska vår påverkan arbetar vi aktivt med miljömål samt därtill hörande aktiviteter.

El, vatten och energiförbrukning

Regelbunden övervakning av förbrukning. Vi arbetar aktivt med att minska förbrukningen genom olika aktiviteter t.ex. snålspolande toaletter, installation av timers, byte av fönster, tilläggsisolering, byte av ljusarmaturer och ljuskällor etc.

När det gäller vatten som måltidsdryck, serveras enbart kranvatten istället för buteljerat vatten inom våra verksamheter för att minska klimatpåverkan.

I de lokaler vi själva äger är den huvudsakliga uppvärmningen fjärrvärme, medan Rehabcenter Treklöverhemmet i Ljungskile värms upp med hjälp av bergvärme. I de lokaler vi hyr ingår värme och vatten.

Kontorsmaskiner och vitvaror

Över lag har våra kontorsmaskiner låg energiförbrukning. Bildskärmarna är TCO-märkta samt energisparläge aktiverat på datorerna. När det gäller vitvaror som vi själva köper in väljer vi alltid energiklass A eller bättre.

Alla våra enheter källsorterar

Fraktioner: producentansvarsavfall, förpackningar, elavfall, farligt avfall, brännbart avfall, övrigt avfall som komposterbart, kontorspapper, tonerkassetter mm.

Kemikalier

Bräcke diakoni använder kemikalier i huvudsak för fastighetsunderhåll, drift och skötsel. En förteckning över verksamhetens kemikalier, kemikalielistan, finns hos respektive enhet. Vidare finns relevanta säkerhetsdatablad att tillgå hos respektive verksamhet.

Transporter

De flesta medarbetare inom våra verksamheter arbetar lokalt och reser inte i arbetet. Inte heller transporteras nämnvärda mängder material eller annat mellan verksamheterna. Transporter av förbrukningsmaterial till verksamheterna sker genom entreprenörer och här använder vi i möjligaste mån helhetsleverantörer för att hålla ned kostnader och miljöpåverkan. Vissa nyckelpersoner i stödfunktioner har ett frekvent resande. Genom vår resepolicy används i princip uteslutande tåg, för att minska miljöbelastning. Vi försöker också att i den utsträckning det är möjligt att ersätta resor genom att ha webbmöten. Vår statistik visar att detta är framgångsrikt. 2017 års miljöutredning visar att vår fordonspark kunde ha en större andel miljöklassade fordon. Vi ska under 2018 se hur vi ska skapa en strategi för att efterhand öka andelen miljöfordon.

Avvikelser

Bräcke diakoni har inte haft några miljörelaterade avvikelser under 2017.

Verksamhetens miljöarbete

Vi påbörjade miljöarbetet 2004 och är sedan 2005 miljödiplomerade enligt Svensk Miljöbas¹ kravstandard för miljöledning. Vi genomgick 2017 den sjunde externa revisionen, utförd av tredjepartsrevisorer. Nästa revisionstillfälle är planerat till början av 2018. Vi har ett ambitiöst miljöarbete där samtliga medarbetare är involverade. Under 2017 har vi genomfört en satsning på medarbetarnas miljökompetens genom utbildning, samt ytterligare förankring av miljöarbetet ute i verksamheterna. Miljöarbetet är integrerat i det dagliga arbetet på ett naturligt sätt.

Miljösamordnaren driver arbetet på övergripande nivå. Ute i organisationen, på varje enhet, finns miljöombud utsedda. Dessa är nu omkring 50 till antalet, en ökning med 15 ombud jämfört med 2016. Detta är till någon del beroende av Bräckes expansion men även tidigare befintliga verksamheter har kopplats på tydligare i miljöarbetet. Miljöombuden driver det dagliga miljöarbetet och är mycket viktiga kuggar i miljöorganisationen.

I vårt miljöarbete beaktar vi även våra uppdragsgivares kravdokumentation t.ex.

- Miljömål för Jönköpings län
- Klimatrådets åtgärdsprogram 2015 – 2019
- "Kriteriedokument för miljödiplomering inom Västra Götalands regionens -VGRs primärvård".
- Linköping kommuns miljöhandlingsprogram "Omsorg om miljön"
- Alingsås kommuns miljömål och miljöpolicy.
- Stockholms läns landstings (SLLs) Miljöpolitiska program
- Stockholms stads miljöprogram
- Göteborgs stads miljöprogram
- "Miljöpolicy för Västra Götalandsregionens interna verksamheter"
- Falkenbergs kommuns miljöpolicy samt Falkenbergs kommuns miljöprogram

Vi har fått vår miljödiplomering likställd med Västra Götalands Regionens diplomering samt Stockholm Läns landsting diplomering.

---

¹ www.svenskmiljobas.se

Dokumentation inom miljöområdet

Följande dokument reglerar det övergripande miljöarbetet: miljöutredning, miljöpolicy, rese- och trafikpolicy, inköspolicy, miljöplan, laglista, kemikalielista, avfallsförteckning och rutiner, miljöberättelse samt utbildningsplan för personalen.

Specifika rutiner

Rutin för identifiering och värdering av miljöaspekter
Rutin för identifiering av lagar och andra krav
Rutin för verksamhetsdokument
Rutin för dokumentation av ledningssystemet
Rutin för klorhantering
Rutin för källsortering
Inköpsrutin + Instruktion
Krisplaneringsplan
Rutin för hantering av synpunkter & klagomål
Rutin för miljöavvikelser
Rutin för Ledningens genomgång
Rutin för att identifiera behov och genomförande av utbildning
Miljöarbete rutin för fördelning av ansvar och uppgifter

Genom införandet av det nya ledningssystemet i plattformen Sharepoint kommer alla styrdokument och rutiner med automatik upp för revidering årligen.

Nyckeltal för miljöpåverkan

Övergripande Bräcke diakoni

Aktivitet som påverkar miljön:	Nyckeltal 2014	Nyckeltal 2015	Nyckeltal 2016	Nyckeltal 2017	Kommentar
Antal tåg-km per årsarbetare	501,4	653	561	565	Liten ökning relaterad till verksamhetsstöd på plats i verksamheterna av centrala funktioner
Antal bokade möten med videokonferensutrustning/årsarbetare	0	0,28	0,29	0,43	Tydlig ökning genom medvetet förhållningssätt. Tåg-km skulle vuxit betydligt mer om detta inte utnyttjades frekvent

Kurorten Mösseberg

Aktivitet som påverkar miljön:	Nyckeltal 2014	Nyckeltal 2015	Nyckeltal 2016	Nyckeltal 2017	Kommentar
Fjärrvärmeförbrukning kWh/gästnatt	49	47	48	41	Förbättrad reglering av värme
Elförbrukning kWh/gästnatt	48	37	44	43	
Vattenförbrukning L/gästnatt	410	358	471	556	Ökning p.g.a. legionellautbrott
Avfall kg/gästnatt	1,05	1,00	1,09	0,99	

Rehabcenter Treklöverhemmet

Aktivitet som påverkar miljön:	Nyckeltal 2014	Nyckeltal 2015	Nyckeltal 2016	Nyckeltal 2017	Kommentar
Elförbrukning kWh/gästnatt	61	58	61	60	
Vattenförbrukning L/gästnatt	325	326	340	271	Bassäng tömdes ej som tidigare år, samt upptäckt läcka tätad

Bräckeområdet Göteborg

Aktivitet som påverkar miljön:	Total förbrukning 2014	Total förbrukning 2015	Total förbrukning 2016	Total förbrukning 2017	Kommentar
Fjärrvärmeförbrukning MWh	2 372	2 491	2 527	2675	Tillförlitliga nyckeltal saknas. Total förbrukning följs.
Elförbrukning MWh	1 416	1 779	1 488	1517	
Vattenförbrukning m3	14 148	14 038	14 160	16022	

Resultat av årets miljöarbete

Miljömål

Energiförbrukning

Målet för 2017 var att minska energianvändningen (el & fjärrvärme) med 5 %.

Målet har uppnåtts totalt sett i Falköping, där framförallt fjärrvärmeförbrukningen har minskat kraftigt. Även i Ljungskile har trenden gått åt rätt håll om än inte nått ända fram till målet. Vi har ställt om tider för ventilation samt bytt ljuskällor till led vilket lett till en minskad elförbrukning men når inte fram till 5% minskning av energianvändning.

I Göteborg har vi inte nått målet utan har istället en ökad förbrukning av energislagen. Detta kan härledas till en ökad nyttjandegrad av Bräckeområdet och utökad verksamhet. Vi har i år konstaterat att vi inte lyckas hitta nyckeltal för Bräckeområdet så som för övriga verksamheter då vi inte kan registrera och mäta hur många personer som faktiskt nyttjar området som extern besökare, boende eller som arbetsplats.

Vi tittar istället på total förbrukning och har som mål att med god kompetens på fastighetsavdelningen och med goda rutiner och teknik skapa ett effektivt resursutnyttjande.

Fastighetsavdelningen har kommit en bit på väg gällande översynen av alternativa energikällor. Detta kommer att fortsätta även 2018.

Utfasningen av kvicksilverlampor och halogenlampor har genomförts till omkring 50% och även detta får en fortsättning i 2018 års miljösmål

						Differens		
Falköping	2014	2015	2016	2017		14-15	15-16	16-17
Fjärrvärme MWh	49	47	48	41	kWh/gästnatt	-4%	3%	-14%
El MWh	48	37	44	43	kWh/gästnatt	-24%	19%	-3%
Vatten m3	410	358	471	556	l/gästnatt	-12%	31%	18%
Avfall (brännbart) (ton)	1,05	1,00	1,09	0,99	kg/gästnatt	-5%	9%	-9%

						Differens		
Ljungskile	2014	2015	2016	2017		14-15	15-16	16-17
El MWh	61	58	61	60	kWh/gästnatt	-5%	4%	-2%
Vatten m3	325	326	340	272	l/gästnatt	0%	4%	-20%

						Differens		
Göteborg	2014	2015	2016	2017		14-15	15-16	16-17
Fjärrvärme MWh	2 372	2 491	2 527	2675		5%	1%	6%
El MWh	1 416	1 779	1 488	1517		26%	-16%	2%
Vatten m3	14 148	14 038	14 160	16022		-1%	1%	13%

För verksamheterna Rehabcenter Mösseberg (Kurorten Mösseberg) samt Rehabcenter Treklöverhemmet har beläggningsgraden dvs. antal övernattande gäster totalt sett minskat något - 1,7% respektive 1,2%. Trots detta har verksamheterna lyckats minska energianvändningen, även sett till nyckeltalen, som till största del är beroende av övergripande drift av lokaler. Den kraftigt ökade vattenförbrukningen Falköping är beroende av legionellautbrott då hela system måste tömmas och spolras igenom.

Avfall

Vi har enligt 2017 års mål genomfört utbildning i källsortering. Däremot har sorteringsstationen på Ellen Hanssons väg inte blivit upprustad enligt målen. Detta lyfts in i 2018 års mål.

Målet för 2017 att minska mängden hushållssopor (brännbart) med 1 %

För avfall har benämningen av avfallsslagen förändrats varför vi redovisar avfallet mer detaljerat än tidigare. Den totala mängden för allt avfall har minskat med 2% på Bräckeområdet. De flesta avfallslag har minskat från 2016 till 2017. Antalet lysrör som avfallslag är beroende av utbytestakten för ljuskällor. Destruktion av känsligt material har ökat något men i helhet en liten fraktion. Fraktionen hård- och mjukplast har ökat med 282 kilo jämfört med 2016. Ökningen är beroende av utökad verksamhet på vår förskola, på samtliga övriga adresser har fraktionen minskat. Även fraktionen matavfall har ökat, med 389 kilo. Denna ökning beror på att vi har haft fler gäster på vår restaurang, Spis&Ro.

När det gäller Rehabcenter Treklöverhemmet, bygger avfallsmängden på uppskattning då det saknas underlag eftersom avfallet i dagsläget inte vägs av avfallsentreprenören när det hämtas. Källsorteringsförutsättningarna förbättrades 2016 vilket möjliggör att avfallet kan delas upp i fler fraktioner. Dock har ingen förändring i statistiken erhållits från entreprenören. Nyckeltal kommer att tas fram för Treklöverhemmet när vi får statistik som möjliggör detta.

I Falköping, Kurorten och Rehabcenter, har avfallsmängden brännbart minskat med 11%, till 25 ton. Detta beror på förbättrade möjligheter till källsortering.

Totalt sett (stiftelseövergripande) alla fraktioner inräknat har avfallet minskat med 3,8%.

För detaljerad statistik hänvisas till miljöutredningen med bilagor.

Transporter

Förbättra miljöprofilen på våra arbetsresor

Målet har delvis uppnåtts, bl.a. med hjälp av GTM (Go To Meeting-utrustning) för virtuella möten, vilket har medfört att antal resor har kunnat hållas nere även fast verksamheten har utökats.

När det gäller ECO-drive har 36 personer genomfört kursen, vilket är 85% av dem som identifierats som frekventa förare, d.v.s. mer än enstaka tillfällen.

Gällande miljömålet att göra stickprov på medarbetarnas resvanor och att informera om klimatneutralt resande så har dessa insatser ej genomförts. Detta resande sker i liten omfattning och oftast genom kollektivtrafik, cykel eller promenad.

Vi har istället fokuserat på dem som reser mycket samt dem som kör bil regelbundet. De som reser mycket har fått information om vår resepolicy och rekommendationen att använda GTM när det passar, samt att bilförarna har fått ECO- driveutbildningen.

Maten

Målet har uppfyllts genom att hållbarhetsaktiviteter kring begreppet Fairtrade” genomförts. Vi har uppmärksammat Fairtrade genom stiftelsens intranät och genomfört Fairtradeinformation genom miljöombuden.

Vår restaurang Spis&ro har en ”Klimatsmart dag” i veckan. Vi kommer att utveckla detta vidare under 2018 och dessutom inventera på vilka ytterligare verksamheter ett sådant mål kan fungera på.

När det gäller kosten som vi serverar är den både miljö- och hälsoanpassad och kallas S.M.A.R.T, vilket står för:

- Större andel vegetabilier
- Mindre utrymme för ”tomma kalorier”
- Andelen ekologiskt ökas
- Rätt köttval (Kyckling är mindre belastande än fläsk och nöt)
- Rätt grönsaksval
- Transportsnålt - Godstransporternas betydelse i den totala miljöpåverkan varierar kraftigt. För att dra vårt strå till stacken tänker vi säsongsanpassat då det gäller frukt och grönt. Eftersom t.ex. importerade äpplen har stor miljöpåverkan inom kategorierna energianvändning och växthusgaser köper vi utifrån förutsättningar närproducerat och/eller ekologiskt och bananer som inhandlas är Fairtrade-märkta. På så vis bidrar vi till ett hållbart samhälle.

Sedan 2016 har vi avtal med Nordiskt kafferosteri – leverantör av ekologiskt odlat- och Fairtrade certifierat kaffe från ett kooperativ i Honduras. Kooperativet är först i världen med att förädla kaffet i en anläggning som är helt frikopplad från elnätet. Kaffet torkas med förnyelsebar energi i form av solenergi och kaffepellets, ett system som ersätter regnskog som energikälla. Faktum är att tekniken reducerar koldioxidutsläppen såpass mycket att man inom en snar framtid kommer att kunna handla med utsläppsrikt.

Inköp

För inköp av förbrukningsmaterial har vi några större leverantörer, som vi benämner helhetsleverantörer, för att de har ett sortiment som täcker det mesta av våra behov. Det gör att vi sparar på transporter. Vilka avtal som används är dels beroende av kravställningar från våra uppdragsgivare och var i landet verksamheten ligger. Inköp av olika slag är en nödvändig del för att kunna bedriva vår verksamhet. Våra inköp får konsekvenser för såväl oss som andra människor och naturen. Vid varje inköp ska vi därför medverka till ett ekologiskt hållbart samhälle och göra en helhetsbedömning av behov, ekonomi, kvalitet, miljö, arbetsmiljö, kompetens, service mm.

Vår största leverantör är Staples. Enligt inköpsstatistik från Staples är 49% av de produkter vi köper miljömärkta.

Vi har under året fått fram en detaljerad statistik där vi kan se vilka produkter vi köper mest av och vilka av dessa som är miljömärkta. För 2018 ska vi göra en översyn av frekventa artiklar och i vilken omfattning dessa är miljömärkta och eventuella förbättringsmöjligheter.

Utvärdering av styrdokumentens effektivitet

Uppfattningen är att de styrdokument som finns framtagna följs vilket visas bl.a. i genomgången av standardchecklistorna på enheterna. Styrdokumenterna används som arbetsmaterial på nätverksträffarna för miljöombuden. Miljöombuden använder styrdokumenterna som stöd i dagliga arbetet och i arbetet att förankra miljötänkandet.

Nyckeltal

Vi har tagit fram normaliserade nyckeltal på fler områden, som tar hänsyn till direkta verksamhetsförändringar (t.ex. gästnätter) eller där sådana uppgifter saknas, indirekta mått som antal anställda. Vi kommer att utveckla nyckeltalen vidare när vi har tillförlitlig statistik. Ännu saknas t.ex. redovisning av mängd avfall och uppdelning i olika fraktioner hos olika entreprenörer och kommuner.

Vi har nyckeltal för de verksamheter, vars fastighet vi själva äger, därför är Kurorten Mösseberg i Falköping liksom Rehabcenter Treklöverhemmet i Ljungskile samt Bräckeområdet (Göteborg) valda. Nyckeltalen för Bräckeområdet har visat sig osäkra (ekonomisk omsättning och personflöde) varför vi valt att inte använda dessa. Tills vidare redovisar vi istället resultaten totalt.

Belägningsgraden (övernattande gäster) på Kurorten Mösseberg samt Rehabcenter Treklöverhemmet har minskat något men trots det har förbrukningssiffrorna per gästnatt förbättrats. Vattenförbrukningen Falköping har ökat som en följd av ett legionellautbrott på Kurorten Mösseberg. Vattenförbrukningen i Ljungskile minskade kraftigt under 2017, beroende på att man inte tömde bassängen som tidigare år, men även att läckor i bassängen har upptäckts och tätats.

Genomförda miljöförbättringar

Det stora greppet som Bräcke diakoni tog 2017 var personalens kompetens och förankringen av miljöarbetet inom hela organisationen. Miljöombuden finns nu på alla verksamheter och alla ombuden har deltagit i nätverksträffar. Miljösamordnaren har daglig kontakt med organisationens miljöombud.

Vi gjorde ett omtag när det gäller att se till att nyanställda medarbetare genomför grundläggande miljöutbildning. Vi har också identifierat vilka personer som regelbundet kör bil i tjänsten. Detta har resulterat i att 109 medarbetare genomfört grundläggande webbutbildning och 37 personer har genomfört webbutbildning i ecodrive. Denna insats var inget mål för året men eftersom vi upptäckte att det fanns ett glapp mellan vår uttalade rutin och verkligheten, så lade vi extra energi på detta. För kommande år gäller det att behålla detta grepp och se till att nyanställda kommer in i miljöarbetet direkt.

Just nu pågår också implementeringen av ett nytt ledningssystem där miljöarbetet får en tydligare plats, med lättillgänglig information för alla medarbetare. Många verksamheter använder redan det nya ledningssystemet och alla verksamheter ska ha kommit igång under 2018.

Vår första miljödiplomering kom 2005, sedan har en lång rad förbättringar genomförts, nedan är ett axplock. För fler detaljer – se resp. års miljöberättelse.

Övergripande:

Utveckling av styrdokument, vilket har medfört förbättrat arbetssätt.

- **Svanendiplomering av Kurorten Mösseberg**

Det innebär ett ständigt pågående miljöarbete med åtaganden, som att minska energi- och vattenförbrukning samt användning av kemikalier. Regelbundna kontroller görs för att följa upp att kraven följs. 2011 blev Kurorten Mösseberg Svanendiplomerat och uppfyller därmed kriterierna för miljömärkning av hotell. Genomgång av kriterierna görs årligen

Avfall

- Kartlagt avfallsslag
- Byggt nya sorteringshus och upprustat/utökat befintliga
- Utfasning av farliga ämnen som kvicksilver
- Påbörjat införandet av e-fakturor, vilket förhoppningsvis kommer att medföra mindre papper och färre transporter.

Transporter

- Reducerat antal transporter eftersom vi numera har en totalleverantör av förbruknings och sjukvårdsartiklar
- Uppdatering av bilpark till mer miljövänliga alternativ som gasdrift mm
- Ökat andelen tågresor
- Investerat i videokonferensutrustning för att minska antalet resor

Energi

- Genomfört en omfattande energikartläggning
- Regelbunden övervakning av förbrukning. Vi arbetar aktivt med att minska förbrukningen genom olika aktiviteter t.ex. snålspolande toaletter, installation av timers, byte av fönster, tilläggsisolering etc.
- Installation av separata avläsningsinstrument för vatten, el och fjärrvärmeförbrukning
- Justering av fläkt och ventilationssystem
- Bytt ut armaturer och belysning till förmån för LED
- Succesiv uppdatering av vitvaror till varor med bättre klassning

Inköp

- Ett av våra fokusområden som är inköp. Inköspolicyn och inköpsrutiner reglerar hur vi skall förhålla oss för att vara så miljöeffektiva som möjligt t.ex. reglerar policyn att vi endast köper in Ekologisk KRAV-märkt mjölk samt bananer och att allt kaffe och te som personalen konsumerar är Fairtrademärkt/ ekologiskt. Detta har uppmärksammats av Göteborgsstad som genom projektet Fair trade city, givit oss ett diplom som tecken på att vi tar ansvar för att öka antalet Fairtrade-märkta varor i Göteborg.

- Vi strävar våra kök efter att handla närproducerade och/eller ekologiska råvaror t.ex. kött, grönsaker mm.
- För att bl.a. reducera antalet transporter arbetar vi med större leverantörer, som förser oss med förbrukningsartiklar, kem mm på samtliga orter där vi finns representerade. Inköp sker huvudsakligen av miljöanpassade varor. Så långt det är möjligt skall vi använda miljömärkta produkter. Under året har en översyn gjorts för att reducera andelen icke miljömärkta produkter. Listan har kortats ner, men som alltid finns förbättringspotential.
- Statistik avseende andelen miljömärkta produkter från större leverantörer. Detta kommer att förfinas under 2018.

Informationsspridning

- I samband med anbudslämnande informerar vi om vårt miljöarbete. Att ha ett tredjeparts-reviderat miljöarbete är en förutsättning och kundkrav för att få vara med i upphandlingssammanhang.
- Vi har ökat kunnandet om miljöfrågor genom att utbilda nyanställda i grundläggande miljökunskap. Det har skett bl.a. i samband med introduktionsutbildningen men även genom webbaserad utbildning.
- Vi kommunicerar miljöfrågan i personaltidningen Forum, via intranätet, som stående punkt på APT och genom verksamheternas miljöombud.

2018 års miljöarbete

Under 2018 kommer vi bland annat att arbeta med följande:

- Årlig omdiplomering enligt Svensk Miljöbas
- Miljöberättelsen integreras i årsberättelsen för Bräcke diakoni
- Fullfölja miljödiplomeringsprocessen av Bräcke diakoni Stockholm AB
- Vidareutveckla nyckeltal för, avfall och transporter där statistikunderlag förbättras
- Fortsätta med energikartläggningen utifrån lagen (2014:266) om energikartläggning i stora företag (EKL) som trädde i kraft 2014. Lagen syftar till att främja förbättrad energieffektivitet i stora företag
- Arbetet med att byta ut ljusarmaturer till LED-belysning fortsätter. Plan och budget finns. Främst rör det sig om inomhusbelysning
- Fortsatt försäkra oss om att alla medarbetare har grundläggande miljöutbildning
- Utveckla hållbarhetsarbetet utifrån den nya lagen om krav på redovisning av icke finansiell information (hållbarhetsredovisning) som stiftelsen omfattas av
- Utbildning i energianvändning och klimatsmarta lösningar till våra identifierade storförbrukare
- Genomföra Earth hour aktivitet inom hela organisationen kopplad till 24/3, Earth hour dagen
- Rusta upp återvinningsstationen på Ellen Hanssons väg
- Se över fordonsparken, skapa strategi för att utöka andelen miljöbilar
- Fortsatt arbete med klimatsmart mat

Datum för miljöberättelse: 2018-01-08

Miljöberättelse upprättad av miljösamordnare Kari Elfvingren

VD: Martin Ärnlov